

ENRIC SUBIÑÀ i COLL

els masos de Sant Jaume de Traià

El veïnat de Sant Jaume de Traià, popularment Traià, està situat al marge esquerre de la riera d'Argentona, a tocar del terme municipal de Mataró i de l'autopista C-31. Històricament Traià ha estat del terme municipal de Mataró i de la parròquia de Santa Maria, però des del 1840 pertany a Argentona i a la parròquia de Sant Julià. De l'època medieval ja sabem del seu poblament documentat des de finals del segle X.

Posteriorment no tenim dades clares del seu poblament fins al segle XIV, mercès al capbreu del castell de Mataró, del 1369. Aleshores, Traià estava molt poblat, amb set masos, dels que sembla que només quatre estaven habitats: Oller, Torner, Salvador, Alegre, Escarp, Mataró i Agell. Aquests masos estaven sota domini de l'esmentat castell. Del segle XV no tenim dades de població, però si sabem que en el fogatge del 1515 hi consten dos veïns i en el del 1553 en consten tres, en

aquest cas en Salvador, en Torner i n'Estaper.¹ Això significaria que dels set masos del segle XIV, tres es des poblarien segurament amb les crisis de l'esmentat segle, i altres dos durant el segle XV. Les masies històriques de Traià són les Palmeres (mas Salvador), l'Ànima (mas Torner), can Volart, can Boba de Sant Jaume, can Barrau, can Dangla, can Met, i can Gasapara. S'ha obviat can Polsaguera (Mas Croanyes) donat que si bé des de mitjans del segle XIX forma part del veïnat, històricament mai hi va pertànyer, ja que els Croanyes sempre eren citats com a pagesos d'Argentona, mai de Traià.

Les Palmeres (Mas Salvador)

El mas Salvador, popularment conegut com Les Palmeres, Can Pardal o Can Carreras Candi, és una masia de dos cossos paral·lels a la part davantera, amb teulada a dos vessants amb frontó a la façana, tot i que està actualment camuflat per una façana unificada que sembla una casa de carrer, des-

fent el ràfec inicial, segurament en les reformes del segle XIX. Aquesta estructura, poc freqüent al Maresme, i que condiona tota la distribució, és molt antiga, segurament del segle XV, cosa que avala l'antigor de la masia. El celler està situat al cos posterior, orientat a tramuntana i excavat per dessota del nivell del terra, cosa que li dona molt bones condicions. Encara conserva tot l'utilatge, amb una gran premsa datada el 1821. L'entrada, molt singular, presenta una escala a cada cantó, per separar les estances del masover i de l'amo. De totes maneres l'escala antiga és la de l'esquerra, que té un molt bonic espiell o "xafarder". La sala, molt petita, està situada sobre l'entrada, i era d'ús de l'amo, i en una rajola de la coberta es llegeix la data de 1666 (en una porta de pedra d'accés al celler situada en la paret de llevant de la masia la llinda du la data de 1665). En el cos de ponent de la masia, segurament tot ell del segle XIX, hi ha una bonica galeria porticada en el pis, actualment en

1. Cuadrada, Coral, *El Maresme medieval: Hàbitat, Economia i Societat, segles X-XIV*, Premi Iluro 1987, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró 1988; Iglesias Fort, J., *La població del Maresme a la llum dels censos generals*, accésit Premi Iluro 1968, Mataró 1971.

Llibreria i Papereria

CASABELLA

SERVIEMPRESA
GRUPO DE SUMINISTRADORES DE EMPRESA

Puig i Cadafalch, 10 - Tel. 93 797 10 63
08310 ARGENTONA

JOIERIA - RELLOTGERIA

LLIMONA

Piles, corretges
i petites reparacions al moment
Pressupostos sense compromís
Regals aniversari

Carrer Gran, 51 - Tel. 93 797 16 23 - ARGENTONA

Les Palmeres.
(Foto Güell - 1970).

estat de ruïna. El nom de les Palmeres ve donat per què antigament davant de la casa hi havia cinc palmeres, plantades per Carreras Candi, però les glaçades del 1956 en van matar quatre, i ara tan sols en resta una.

Els Salvador apareixen documentats com a mínim des d'inicis del segle XIV. El 1308 Bernat Salvador és establert al mas per Guillem de Sant Vicenç, aleshores senyor del castell de Mataró. El seu fill Berenguer també rep en establiment dues peces de terra el 1331 i el 1376 la seva néta Francesca, filla de Bernat Salvador, juntament amb el seu marit Andreu Fontanils, confessen el mas Salvador als tutors dels fills de Pere de Màrgens, senyor del castell de Mataró.

Del segle XV coneixem al 1458 a Gabriela, muller de Bernat Salvador, que fa testament, i el 1460 el féu l'esmentat Bernat. Ja al segle XVI, el 1501 Joana, muller de Bartomeu Salvador, fa testament. El 1577 és Jaume Salvador, fill dels difunts Segimon i Eulària.

Al segle XVII trobem ja continuïtat. El 1638 casarà Miquel Salvador, fill de Rafael, amb Maria Amat, vídua de Josep Sagra,

pagès d'Agell. Aquesta, Maria, testava el 1678, ja vídua. El seu hereu Mariano serà l'últim Salvador de la nissaga. Es va casar dos cops; el 1660 amb la seva veïna Maria, filla de Bartomeu Torner, i el 1679, ja vidu, amb Eleonor, filla d'Isidro Godori, ric comerciant mataroní i Ciutadà Honrat de Barcelona. El 1676 Mariano, endeutat, va vendre un censal de 400 dobles d'or a Francesc Llauder. Mariano testava el 1698, fent hereu el seu fill Josep. Però aquest moriria sense fills i l'herència passaria a la seva filla Caterina, que el 1689 havia casat amb Isidre Castells, passamaner de Mataró. Isidre era fill de Narcís Castells, pagès propietari del mas Castells de la Pujada d'Argentona.

Des d'aleshores els Castells seran propietaris del mas i d'aquest (sempre de pares a fills) passa el 1710 a Jaume Castells, el 1759 a Josep Castells, el 1768 a Mariano Castells Febrer i, finalment, el 1825 a Joan Baptista Castells i Coral. Precisament aquest el 1824 ven un censal hipotecant el mas.

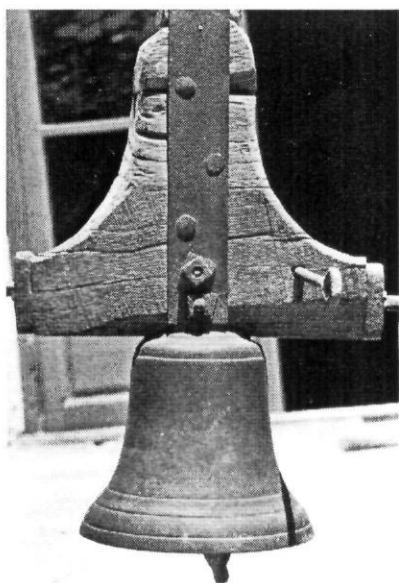
El 1849, Rosalia Vilardebó, vídua de l'hisendat Joan Baptista Castells, i el seu fill Joaquim, van vendre a Gaspar Font i Sagra,

notari de Mataró, el mas Salvador de Traià, que aleshores "se compon de una casa molt vella que amenaça ruïna i de sa gleva de terra de dotse quarteras, una quartera de regadiu, quatre quarteras de camp i set quarteras de vinya, ab sa mina de aigua", venda que es confirmaria el 1851, per un total de 8.800 lliures.²

El 1862, Gaspar Font i Sagra ven el mas Salvador, juntament amb el mas Font i diverses peces de terra, als germans Caietà i Josep Carreras i Aragó, ambdós joiers de Barcelona, junt amb 5 peces de terra més, tot per 160.000 rals.³ El mateix any Josep cedeix la seva part al seu germà Caietà, que estava casat amb Agnès Candi Casanoves. Aquest en morir el 1878 fa hereu al seu fill Francesc Carreras i Candi, el conegut historiador i polític. Francesc, estava casat amb Montserrat Mercader Sacanella, amb qui tenia sis fills, als quals féu hereus conjuntament en morir el 1937. Els esmentats germans van fundar el 1962 una empresa per administrar la finca, "St. Jaume de Trayà S.A", la qual fou adquirida el mateix any pel Sr. Oleguer Soldevilla, qui recentment ha batejat com Iluri S.A. l'esmentada empresa.

2. Arxiu Comarcal de Mataró (=ACM), Fons Notarial (=FN), Notari Ramon Font, 5 de maig de 1851.

3. ACM, FN, Notari Josep Boter, 31 de juliol de 1862.

La campana
de Sant Jaume
de Traià.

(Foto Enric Subiñà-
2003).

Fins ara hem parlat dels propietaris, però també caldria parlar dels masovers, que al cap i a la fi eren els que hi vivien. La primera referència que hem trobat data del 1837, quan encara era del terme de Mataró, en què hi vivia la família Agell.⁴ Hem de deixar passar gairebé 50 anys, que és quan es conserven els primers padrons d'Argentona per saber que el 1880 hi vivia Andreu March Planas, fill d'Òrrius, la seva muller Carme Boba Fornells i els seus fills, els quals sembla que havien arribat a Les Palmeres el 1869.⁵ Carme Boba era filla de la veïna masia de Can Boba de Sant Jaume. El 1915, mort ja Andreu, resta a les Palmeres la Carme i el seu fill Dionís, casat amb Carme Carbonell

Valls. Aquests no van tenir fills i després de la mort de Dionís la seva neboda Maria Mustarós March, de Can Met, casada amb Jaume Batlle Rabassa, passa a viure a les Palmeres. Actualment n'és masover el seu fill Agustí.

Ca l'Ànima (Mas Torner)

La masia popularment coneguda com a Ca l'Ànima, que a inicis de segle també es coneixia com a Can Vicenç, és en realitat l'antic mas Torner de Traià. És un mas de tres cossos paral·lels a la façana, amb baix i dos pisos, i un cós posterior al darrere que és el celler, aquest d'una sola planta tot i que de gran alçària. La coberta és a dos vessants amb frontó lateral pel cas dels tres cossos i a dos vessant amb frontó davanter pel celler. La masia encara conserva la cuina en estat gairebé original, amb una preciosa llar de foc i el forn de pa, així com totes les obertures exteriors de pedra, amb un bonic portal rodó de 13 dovelles. L'aspecte actual de la masia data, com veurem, del 1765, tot i que el mas Torner ja s'esmenta al segle XIV. Al davant del portal principal hi ha un safareig que porta aigua de la mina amb gran cabal, i un plafó de rajoles amb les imatges de Sant Joan i Sant Miquel i a sota una llegenda on diu que la font fou construïda a mitges entre Joan Antoni

Andreu i Miquel Torner, ciutadans de Mataró, el 1765.

El primer esment que coneixem del mas data del 1279 quan Bernat de Cartellà, senyor del castell de Mataró, estableix a Pere Torner en el mas Joan àlies Torner. El 1369 el seu propietari era Guillem Torner.

Del segle XVI, tenim constància de Miquel Antic Torner, que testava el 1547, i era fill de Jaume Torner i del XVII, de Bartomeu Torner que testaria al 1609. Al 1644 en motiu de la mort d'un altre Bartomeu Torner, el seu fill i hereu Joan fa inventari dels seus béns. A més del mas Torner i les seves terres, tenia una casa de tres cossos al Carreró de Mataró, que fou on morí, per la qual cosa podem suposar que ja al segle XVII els Torner vivien a Mataró. El darrer membre de la nissaga fou Jaume Torner de Traià, fill de l'esmentat Joan Torner, que casaria el 1662 amb Margarida Vilapura, filla de Francesc Vilapura negociant mataroní. Quan el 1683 la seva filla i pubilla Margarida Torner casa amb Jacinto Gelabert, daurador de Mataró, Jaume li fa donació universal de tots els seus béns. Però amb posterioritat a la donació Jaume "havia venut diferents pessas de terra, parts de fruites y altres propis". També hi havia deutes que provenien dels seus avantpassats. Concretament

4. Arxiu Municipal de Mataró, Padrons, Gob-52.2, 1837.

5. Arxiu Històric Municipal d'Argentona, padrons: 1880, 1889, 1907, 1915 i 1945.

L'Equip
FERRETERIA
Tel. 93 797 02 68

Ja ens coneixeu!

Carrer les Parres, 10
darrera la plaça Nova

Una tradició de qualitat i servei

LA JÚLIA
CONFECCIÓ INFANTIL
i MERCERIA

Carrer Gran, 34 - ARGENTONA - Tel. 93 797 01 02

Bartomeu i Joan Torner s'endeutaren al segle XVII amb Joan Pau Llauder, i els cònjuges Gelabert i Torner firmaren una concòrdia amb els seus creditors el 1708, venent-se la casa del Carreró de Mataró i la collita de diversos anys per poder pagar els deutes. El 1729 testà Margarida Torner, fent usufructuàries les seves filles Margarida, Marianna i Teresa i hereu al seu fill Jacinto, que havia casat el 1728 amb Serafina Soler i Mir. El 1748 una sentència de la Reial Audiència obliga a pagar als germans Gelabert més de mil lliures a Maria Teresa Fornés i Llauder, successora de Joan Pau Llauder. A causa sobretot de l'impagament dels censos el deute anava creixent, i per aquest motiu començaren a vendre una part de les terres i moltes les establiren a rabassa morta.

El 1763 Miquel Torner Matas i Joan Antoni Andreu, els dos principals creditors amb prop de 10.000 lliures, comencen a pactar amb els altres creditors i amb els Gelabert la venda del mas. Finalment el 1764 Serafina Soler, vídua de Jacint Gelabert i Torner, la seva filla i hereva Maria, casada amb Jaume Dori pagès de Mataró i Carles Dori, teixidor de lli habitant a Barcelona venen als dits Torner i Andreu tot el mas Torner, que aleshores tenia 90 quarteres, per preu de 400 lliures.⁶ En aquells moments la masia estava en molt mal estat i així consta que es trobaven "molt dirruhidas y concistian ab tres cosos de llargaria de quaranta y vuyt palms, dos dels quals cosos se trobaban a golfa y lo altre a un sol alt". Ha de quedar clar que Miquel Torner no tenia cap parentesc amb el antics propietaris del mas Torner, com a mínim des de cinc generacions enrere (finals del segle XV), donat que els seus avantpassats eren botiguers i blanquers.

Immediatament Torner i Andreu decideixen reconstruir el mas Torner. Així el 1765 fan tres pagaments al mestre de cases i al fuster; l'agost paguen 545 lliures; el setembre, 517 lliures i el novembre, 33 lliures per aixecar les golfes del cós de ponent, fer el celler nou al darrera, fer cuina i menjador al cós de solixent, enrejolar tot el pis i fer l'era del davant amb "una gran lissa de pedra". També fan obres en la capella de Sant Jaume: "fer lo estribo en la

cinco quarteras de semilla sita en el termino de dicha ciudad y vecindario de Trayá en qual pieza de tierra se halla edificada la referida capilla de San Jaime de Trayá". Tot i això la capella pròpiament dita queda "comun a las mismas partes así que cada una de ellas tenga su llave para abrir y cerrar la capilla y sus ornamentos".

L'hereva del patrimoni de Joan Antoni Andreu fou la seva filla Maria Antònia, que havia casat el 1745 amb Josep Caralt, botiguer

culassa de la capella de Sant Jaume i adovar la teulada de dita capella".

El 1784 Miquel Torner Matas i Josep Antoni Caralt i Andreu decideixen partir l'heretat. En la partició s'acorda que la masia, amb la seva "casa y bodega con su corral y demás edificios de aquella casa, manso y heredad nombrada Torner de Trayá, algibe y pared de piedra que sostiene el terraplano del mismo algibe y patio que se halla construido ante la misma casa", 45 jornals de terra al seu voltant i tots els censos i pensions, passi a mans de Caralt a canvi de 2.033 lliures. Per la seva part Torner va rebre un terreny de 39 quarteres al nord-oest de la masia i a més "a pieza de tierra viña de

de teles i Familiar del Sant Ofici de la Inquisició. El següent hereu del patrimoni fou el seu fill Josep Antoni Caralt i Andreu, Ciutadà Honrat de Barcelona, casat amb Maria Gràcia Plàcies, de Calella, que aconseguí el 1780 el títol de Ciutadà Honrat de Barcelona. Aquest féu hereu el seu fill Domingo de Caralt i Plàcies, coronel d'infanteria, que morí el 1836 a Alpens (Ripollès) a causa de les guerres carlines, lloc on fou enterrat. Domingo però volia ser enterrat a Santa Maria, tal i com diu al seu testament: "en atención de estar privado de enterrar en las iglesias y por consiguiente de ser enterrado en las sepulturas de mis antepasados, quiero que sea mi

Estat actual de la capella de Sant Jaume de Trajà.

(Foto Enric Subià-2003)

6. Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Notari Sebastià Prats, 1 de febrer de 1764.

cuerpo enterrado en la capilla de San Jaime propia de mi casa en el termino de Mataró". El primer membre de la família Caralt enterrat a Sant Jaume fou la seva filla *Maria Antònia, casada amb Llorenç Llentiscar Daviu i Jofre, advocat i Ciutadà Honrat de Barcelona*. Aquesta morí de part el 1814, i tant ells com el seu fill van ser enterrats a Traià; "lo seu cadaver fou despres transportat y sepultat en la capella de Sant Jaume de Trayà de la present parroquial acompanyant procesionalment lo cadaver lo reberent clero fins a surtir de la ciutat".⁷ El 1839 el seu marit Llorenç Llentiscar també hi seria enterrat. No *conexim de més membres de la família Caralt enterrats a Sant Jaume*.

L'hereu de Domingo, Josep de Caralt i Viladesau, veí de Calella, estava casat amb Mercè de Basart. Aquest feu donació de tots els seus béns el 1874 al seu fill Ramon de Caralt i de Basart amb motiu del seu matrimoni amb la veïna de Lloret Mercè Fors i Pérez de la Mesa. Finalment el 1913 Ramon de Caralt ven la masia i les terres a Caietà Marfà i Clivillés, enginyer de Barcelona, que el 1943 féu una espècie de venda de la finca al seu fill Antoni Marfà i Mercader, *comerciant d'Argentona*. Després de la seva mort el 1984, els seus fills i hereus, els germans Marfà Muniesa van vendre la masia al Sr.

Antoni Calafell, masover de la finca.

Precisament els Calafell, juntament amb els Boba, són els qui porten més anys vivint al veïnat. El 1837 ja hi vivia en Francesc Calafell amb la seva muller Josefa Fornells i els seus fills. El 1880 el cap de la casa era el seu fill Miquel, casat amb Francesca Abril Pallaroles i el 1907, el seu fill Antoni amb la muller Mercè Illa Font. Finalment, el 1945 el cap de casa era Miquel Calafell Illa casat amb Vicenta Casas Moré. Actualment el propietari, com hem dit, és el seu fill Antoni.

Can Volart

Can Volart és una masia d'aspecte barroc, recentment restaurada i reconstruïda pel seu propietari. Té tres cossos perpendiculars a la façana, el celler en el cós posterior paral·lel a la façana, i teulada a dues vessants amb frontó al davant. Actualment s'ha rebaixat la terra de la part de llevant, deixant visible una cisterna, i s'han afegit diverses finestres de pedra en els laterals, frontal i en la part posterior, dins del celler, que té el sostre descobert. Al davant, en el safareig, es conservava un plafó de rajoles del 1786, avui preservada en l'interior de la masia, amb la figura de l'arcàngel Sant Miquel, molt similar a la de Ca l'Ànima.

Creiem que es va construir

entre el 1785 i 1786, arran de la partició del mas Torner i les seves terres entre Josep Anton Caralt Andreu i Miquel Torner i Matas. Aquest últim féu construir la masia, i hi morí el 1789. La seva muller Francisca Presas i Boet moriria el 1808 i fou enterrada en la capella de Sant Jaume, tot i que la seva voluntat era de ser enterrada a Santa Maria de Mataró com demanà al testament. Creiem que fou el primer enterrament des de l'època alt medieval que es féu en l'esmentada capella. El seu fill i hereu Miquel Torner i Presas el 1808 "morí de mort violenta per invasió de las tropas francesas a esta de Mataró". Ell però s'enterrà a Santa Maria, no així la seva muller Teresa Melé i Grau que el 1816 fou enterrada a Sant Jaume, tal i com aquesta demanà en el seu testament: "elegesch la sepultura al cos meu fahedora en la Yglesia de Sant Jaume del veynat de Trayà". El 1819 el seu fill Miquel Torner i Melé, aleshores practicant de notari de Mataró, necessita diners per poder pagar la legítima del seu germà Josep, adroguer de Barcelona, donat que el pare Miquel Torner havia mort sense testar, i els dos germans havien arribat a un pacte per repartir-se l'herència. Per aconseguir-los decideix vendre, per 10.000 lliures, l'heretat que tenien a Traià als cònjuges Epifani de Fortuny i Wanosternoon i Maria Teresa Santromà i de Guar-

7. Precisament de Maria Antònia és l'única làpida que es va trobar en l'excavació de Sant Jaume del 1955, i textualment deia: "Deixes de doña Antònia de Llentiscar i Caralt, 19 de març de 1814".

Pa català
Entrepans
Coques

Carrer Gran, 10 • Tel. 93 756 11 77 • ARGENTONA

Joan Miró, 10
Tel. 93 796 17 40
MATARÓ

•

Joan XXIII, 6
Tel. 93 756 12 26
ARGENTONA

PEIX I MARISC

EVA

dia, que estava formada per la masia i 39 quarteres⁸ d'horta, vinya i erm i també una peça de terra de 5 quarteres de "vinya molt vella en la qual esta construïda la capella de St. Jaume Apòstol".⁹

Maria Teresa Santromà en el seu testament fet el 1845 demana de ser enterrada en la capella de Sant Jaume de Traià, "i que no se aten mis pies y manos como se suele practicar". Efectivament s'hi enterrà el 1848 en motiu de la seva mort.

El seu fill i hereu Carles, casat amb Bernarda de Carpi i Berart moriria a Barcelona el 8 de setembre de 1881, data en què va esfondrar-se la capella de Sant Jaume, segons Carreras i Candi com a malefici per trencar la tradició d'enterrar-se allí els membres de la família. El seu hereu Epifani de Fortuny i de Carpi fou l'últim possessor de la masia, el qual la va vendre el 1898 a Josep Rafael Carreras i Bulbena, tot i que bona part de les terres passaren a mans de Gertrudis Clivillés, vídua de Ginés Marfà i dues petites parts al barceloní Eduard Mercader Sacarella i a Francesc Carreras Candi.

Josep Rafael ven la finca el 1924 a Caietà Marfà Clivillé, propietari de Ca l'Ànima, el qual en féu donació al seu fill Eduard Marfà Mercader el 1943. Actualment és del seu fill Oriol.

Pel que fa als masovers, el 1837 n'era Jaume Recolons, i el

1880, Francesc Abril Pallarolas i la seva muller Eulàlia Calvet Ametller. Aquests no van tenir fills i fou la neboda Joaquina Barrera Calvet, casada amb Carles Illa Font, qui seguí en la casa. El 1945 restaven a la Can Volart la Joaquina i el seu fill Josep. Veiem la concordança parentiva entre les veïnes cases de Can Volart i Ca l'Ànima.

Can Boba de Sant Jaume

Can Boba de Sant Jaume, coneguda així perquè la família Boba en són masovers des de finals del segle XVIII, és una senzilla casa de pagès feta en dos fases molt diferenciades. La part de tramuntana, a tocar del camí, es compon de dos cossos de reduïdes dimen-

sions amb un pis, amb el frontó lateral. En aquest espai, que és el més antic, s'hi troba la cuina amb el seu forn de pa. L'entrada es feia antigament per una porta situada al davant del safareig, on avui hi ha una finestra. Al seu darrera, o sigui a ponent, hi ha un cós d'un sòl alt destinat a celler. Caietà Carreras féu fer importants obres de reforma i ampliació en la masia el 1866, afegint-li un cós de grans dimensions en la banda de migdia, amb pis, que actualment serveix d'entrada a l'edifici. Tocant al safareig hi ha la font de Sant Jaume, que conserva un plafó de rajoles amb la imatge del sant, construït cap al 1940, i que en substituï un de finals del segle XIX que fou arrencat durant la Guerra Civil.

Can Boba de Sant Jaume.
(Foto Enric Subià - 2003)

8. La quarterera equival a 2448,25 m².

9. ACM. FN, Notari Anton Simon, 7 de maig de 1819.

VENDA I REPARACIÓ DE MOTOS I BICICLETES
RESTAURACIÓ DE MOTOS ANTIGUES

Carrer Barcelona, 52 • Tel. 93 797 08 01
08310 ARGENTONA

Perruqueria
"PERE MACO"
C/ Dr. Ferrero, 2 - Tel. 756 08 60 - 08310 ARGENTONA

Can Barrau de Traià.
(Foto Güell-1970).

La masia Can Boba de Sant Jaume es coneixia antigament com a mas de Sant Jaume de Traià o Can Font, que pertanyia al mas Torner i inicialment havia estat una adovaria. La primera notícia que n'hem trobat és del 1683 quan Jaume Torner la va hipotecar. Fou venuda el 1749 per les germanes Gelabert i Torner a l'adroguer de Mataró Fèlix Muntanya. Aleshores era una peça de terra hortiva de quatre quarteres "amb una mina de aygua viva, bassa per regar y una caseta ab sa adobaria, dirruida". Al cap de mig any Muntanya traspasa la finca a Esteve Font i Ametller, notari de Mataró. Aquest segurament va reconstruir la caseta i va posar-hi masovers, i en morir la va llegar al seu fill Josep Antoni Font i Prats, també notari i, aquest, finalment,

al seu fill Gaspar Font. Com hem dit en el cas del mas Salvador, Gaspar Font ho va vendre tot als germans Carreras el 1862, integrant-se tot en el mateix patrimoni, i seguint el mateix camí, essent propietat actualment d'Iluri S.A.

En aquest cas Can Boba es coneix de sempre pel nom dels masovers i no dels propietaris. Així sabem que el 1805 ja hi vivia Miquel Boba i Grau, fill de Can Boba del Cros (Can Bartrina), que segurament hi passà a viure el 1803 al casar-se amb Teresa Ridameya i Brutau. Miquel moria el 1834 havent-se casat en segones núpcies amb Eulàlia Suari i Valls i el cap de casa passà a ser el seu fill Josep, que l'any següent casaria amb Eulàlia Fornells i Noè. El 1880, mort ja Josep, ocuparia el seu lloc el fill Antoni, que el 1866

s'havia casat amb la Maria Estrada Diví. Quan el 1918 moria Antoni, el seu hereu Miquel, casat amb Mercè Colet Mercès, restaria a la casa. Finalment el 1945, mort ja Miquel, Mercè hi vivia amb el seu fill Antoni, casat amb Maria Pera-joan Pañella. Actualment hi viu la Roser Boba, néta d'en Antoni Boba Colet.

Can Barrau de Vera

Can Barrau és una senzilla casa de pagès, segurament de finals del segle XVIII, que té tres cossos i un pis, teulada a dos vessants amb frontó davanter, i una galeria porticada en el cós de ponent a semblança del de Les Palmeres. Una de les característiques de la finca és l'elevat mur contrafortat que aguanta l'era per la banda de migdia, ponent i tramuntana. En la descripció que se'n feia el 1841 es deia que era una "petita casa que conté només los baixos, molt vella i en mal estat ab sa gleba de 40 quarteras part viña a parceria i part campà".

Tot i que desconexem quan es va construir la casa, la vinya era de la família Reniu i Padró de Mataró des d'inicis del segle XVII. Segurament es va alçar en època de Salvador Reniu i Padró, mort el 1766, o bé del seu fill Albert Reniu Padró i Llauder, burgès honorat de Perpinyà. Aquest en morir el 1822 la va llegar al seu

GIL PARÉS
CORREDOR D'ASSEGURANCES - IMMOBILIÀRIA

Carrer Gran, 52
Tel. 93 797 10 13
Fax 93 756 04 99
08310 Argentona

Miquel Biada, 68
Tel. 93 757 46 22
Fax 93 757 46 30
08302 Mataró

FERRETERIA

El Primer Clau

Carrer Les Parres, 22
Tel./Fax 93 756 16 57
Argentona

cunyat Josep Lladó, el qual féu el mateix amb la seva filla Josefa, casada amb Narcís Pou i Sagrera, hisendat de Mataró. Aquests la van vendre el 1841 a Josep Guañabens i Rafart, comerciant matoroní, per 3.800 lliures.¹⁰

Josep Guañabens, casat amb Rosa Desumvila i Benet, va morir el 1884 i va fer hereus als seus fills. Per divisió de tots els seus béns, Can Barrau va passar a propietat de Lluís Guañabens Desumvila, que en morir solter el 1908, va cedir la finca a la seva germana Rosa, casada amb el barceloní Antoni Prim. Rosa moriria el 1926 fent hereu al seu marit i aquest, que va morir el 1935, féu hereva a la neboda Francisca Amigó i Prim, de Sant Andreu de la Barca. Aquesta la va vendre el 1941 per 150.000 ptes. a Baldomer Ferrer i Camps, vidrier de Barcelona, el qual la revengué l'any següent pel mateix preu a quatre comerciants de Barcelona. Finalment el 1956 la compren els cònjuges José Catalan Faro i Agustina Berga Costa, comerciants de Barcelona i actualment és propietat dels seus fills.

El 1837 els masovers eren Josep Comas que hi vivia amb la seva mare Catalina. No sabem res més dels masovers fins al 1889 en què hi vivien Josep Farrés Vila amb la seva muller Maria Dangla Baró. El 1915 restava a la casa la Maria, ja vídua i el seu fill Joan, casat amb Emília Paituví Badia, d'Olzinelles. Ja el 1945, el cap de casa era Ricard Farrés Paituví que hi vivia amb la seva muller Joaquina Torrés Salicrú, de Sant Iscle de Vallalta, i els seus fills.

Can Dangla

Can Dangla és una senzilla casa de pagès de tres còssos perpendiculars a la façana i teulada a

dos vessants amb el frontó lateral. El celler estava situat en el cós de ponent, banda on hi ha un gran safareig adossat a la casa, amb un quadre de rajoles dedicat a Sant Josep amb el Nen Jesús, segurament en honor al patró Josep Dorda, el seu primer propietari. El portal d'entrada és quadrat, amb les llindes i el dintell de granit, al damunt del qual es pot veure la data 1803, segurament la de la seva construcció. Actualment en la banda de llevant, on hi havia el magatzem, s'hi ha adossat una vivenda, unificant la façana.

Can Dangla antigament anomenat mas Mitjana fou construït a inicis del segle XIX per Josep Dorda i Viza, comerciant matoroní. La terra fou comprada per Francesc Casamitjana, veler de Mataró, entre el 1732 i 1735. Aquest l'havia llegat a la seva filla Maria Teresa Casamitjana, que alhora el va llegar al seu fill Josep Dorda i Casamitjana, també comerciant, pare de Josep Dorda i Viza. El 1816 Josep Dorda vendria la casa i la terra, aleshores nou

quarteres d'horta, campa i vinya a Magí Bofarull i Carbonell, comerciant de Mataró.¹¹ En morir el 1845 Magí fa hereu dels seus béns al fill Josep Bofarull i Carbonell. Aquest, després de la seva mort sense successió el 1871, féu hereu al seu germà Gaspar, el qual va fer donació de tots els seus béns al seu fill Joan Bofarull i Palau, casat amb Dolors de Franch i Pareja. Joan moriria el 1891, i la seva muller, Dolors, el 1919. L'hereu del patrimoni fou el fill comú Josep Maria, que havia premort a la mare el 1915. La seva vídua Teresa Tous i Forcader, com a tutora del seus fills, van vendre la finca a Isidre Dangla Cabot el 1931 per 80.000 pessetes.

Els Dangla sembla que van arribar de masovers a la casa cap al 1884, provinents de Sant Andreu de Llavaneres. Eren Isidro Dangla Buxadé, la seva muller Anna Basó i els seus fills. El 1915 restava a la casa el fill Josep i la seva muller Concepció Cabot Cabot, mentre que el seu hereu, Isidre Dangla Cabot junt amb la muller Carme

Can Dangla.

(Foto Güell -1970).

10. ACM, FN, Notari Gaspar Poy, 12 de juny de 1841.

11. ACM, FN, Notari Desideri Torras, 22 de febrer de 1816.

Can Met.

(Foto Enric Subià-2003).

Perejuan Casals, havia marxat de masover a Can Balansó, del mateix veïnat. Però quan el 1931 Isidre compra la casa, torna a viure-hi, deixant Can Balansó. El 1945, encara vius Isidre i la seva muller, vivia amb ells Juan Pallarolas Calafell, xofer del tramvia, que estava casat amb la filla gran Concepció Dangla Perajuan. Actualment el propietari del mas és Joaquim Pallarolas Dangla.

Can Met

Can Met és una senzilla casa de pagès construïda a finals del segle passat pels Carreras, amb estructura complexa de dos còssos, un gran safareig adossat i altres dependències. Està situada al capdamunt del torrent de Vera, en un lloc força estratègic, amb els camps de conreu per dessota la casa. Destaca a llevant i en el nai-

xement del torrent un majestuós om, probablement l'arbre més interessant del veïnat. Can Met és la darrera finca del veïnat on l'agricultura hi té un paper fonamental i on es cultiven totes les terres bones, que en són forces i amb molta aigua.

Els primers masovers que coneixem daten del 1880 i eren en Jaume Mustarós Ibora i la seva muller Maria Güell Palls. A principi de segle XX, l'hereu Vicenç es casava amb l'Eulàlia March Boba, de les Palmeres. Cap a inicis dels trenta havia entrat a la casa com a gendre en Juan Cabrafiga Cabrafiga, de la Pinya (Girona), casat amb Rosa Mustarós March. Actualment el seu fill Josep porta la finca.

Can Gasarapa (Can Barri)

Aquesta és una casa no gaire antiga i que no té gairebé cap ele-

ment destacat. Originalment tenia dos còssos i teulada a dos vessants amb frontó davanter, i actualment, molt modificada, té tres còssos més i altres dependències annexes.

Antigament era una vinya que cap a mitjan segle XIX es converteix en horta. Era del notari Gaspar Font i fou una de les peces de terra venudes als germans Carreras el 1862. Caietà Carreras fa construir la casa el 1865,

pagant-ne per les obres 1572 duros.¹² Era una casa de dos còssos i un pis, una quadra, una latrina amb el seu dipòsit i un safareig gran. També hi va fer plantar tarongers i altres arbres fruiters. La casa es coneixia aleshores com a Cal Desterrat, i l'hereu de Caietà, Francesc Carreras i Candi la va vendre el 1913 als cònjuges Antoni Suari Ginestà i Mercè Prats i Espejo, comerciants de Barcelona, per 7.500 ptes. Aquests la venen l'any següent pel mateix preu a Ramon Martorell Guinart, agricultor de Mataró, que hi va a viure. Ramon estava casat amb Anna Ferrés Dangla, de Can Barrau, i en morir el 1953, lloga la finca a la seva filla Maria Martorell Farrès, muller de Joan Castellà Planas, pagès d'Argentona, natural però de Berga. Aquesta la cedeix el 1969 al seu nebot Ramon Barri Martorell.

12. ACM, FN, Notari Formica, 9 d'octubre de 1865.

ROBAFAVES
LIBRES REVISTES DISCOS VIDEOS CDROMS
SOCIETAT COOPERATIVA CATALANA, LIMITADA

Carrer Nou, 9. MATARÓ
Tel. 93 790 55 82
Fax 93 790 65 96
E-mail robafaves@robafaves.com
Web <http://www.robafaves.com>

QUEVIURES-CANSALADERIA

EMBOTITS I FIAMBRES
D'ELABORACIÓ PRÒPIA

CASA
Fontcuberta

ESTABLERTA DES DE 1892

Tel. 93 797 03 07 - 08310 ARGENTONA